

Rotfyllning eller inte?

- patienten måste få välja själv

Tf:s medlemmar har haft mycket stor nytta av tandläkaren Iréne Brednert Jonsson. Många har tillfrisknat efter att hon amalgamsanerat, avlägsnat döda tänder eller utfört bettkorrigerings.

Vad många kanske inte vet är att hon själv varit sjuk av amalgam och kvicksilver.

Iréne Brednert Jonssons engagemang för tandvårdsskadade tog egentligen sin början då hon själv blev svårt sjuk efter fyra år i yrket. Hon fick allvarliga ledproblem, vilket hon nu efteråt kopplar till kvicksilver och amalgam. Läkarna förberedde henne på ett liv i rullstol.

- Jag kunde inte tänka mig det och sökte mig därför till alternativa behandlingar, berättar Iréne.

På ett hälsohem träffade hon ett par som berättade om riskerna med amalgam. Något hon aldrig lärt sig på tandläkarutbildningen. Många pusselbitar föll på plats då Iréne insåg riskerna med amalgam.

- Jag sanerade tänderna 1984 och bytte till kompositfyllningar, men förstod inte vikten av att skydda mig, berättar hon. Den höga kvicksilverexponeringen orsakade problem med njurarna, ångestattacker, perioder av djup depression, yrsel, kronisk trötthet med mera.

Förtidspension föreslogs

Hon arbetade trots alla besvär ytterligare några år, men blev långtidssjukskriven 1988. Ingen trodde att hon skulle kunna återvända till arbetslivet och efter några år föreslogs förtidspension.

- Men det var jag inte intresserad av. Våren 1991 hade jag blivit så pass bra att jag återupptog arbetet.

Iréne erbjöds ett vikariat som arbetsträning på Folktandvården i Svärdsjö, men efter detta var hon inte välkommen tillbaka till Folktandvården. Kanske berodde det på att hon var kritisk mot amalgam och därmed illa

sedd bland kollegorna. I stället fick Iréne auskultera på käkkirurgiska kliniken vid Falu lasarett.

- Vid ett tillfälle dristade jag mig till att ge en patient rådet att ta selen som kosttillskott. Efter det hänvisades jag till självstudier på biblioteket och var inte längre betrodd att jobba med patienter. Då gick jag hem och slutade arbeta där.

Övertog Redhes tandläkarklinik

Strax före denna händelse hade Iréne fått frågan om hon kunde tänka sig att överta tandläkare Olle Redhes praktik i Falun. Han var en av de första svenska tandläkarna som började amalgamsanera (1978) och hade länge arbetat med dessa frågor. Olle anordnade också kurser och Iréne hade gått på flera av dem och därför kände de varandra väl.

- Olle var mycket bestämd med att praktiken skulle drivas i hans anda och mig hade han förtroende för. Vi hade likartad syn på dentala material, rotfyllda tänder och behandlingsstrategier. Att få denna fråga från honom kändes väldigt hedrande.

Sedan januari 1993 har Iréne drivit kliniken och fortsatt amalgamsanera, slipa in bett och ta bort rotfyllda tänder, enligt Olles tankesätt. Han fungerade till en början som hennes mentor och var ett ovärderligt stöd under de första åren, bland annat genom att dela med sig av sina erfarenheter av att arbeta med de vita metallfria materialen.

Rotfyllningar och käkinfektioner

Olle Redhe ansåg att rotfyllningar ut-

Här en tvåledsbro som fästs i tre tänder. Iréne följer ofta med patienterna till tandteknikern. Foto: Ann-Marie Lidmark

gjorde en hälsofara och detta tog Iréne till sig. Det dröjde dock innan hon på allvar började arbeta med käkbensinfektioner och att ta bort döda tänder. Det som senare gjorde att hon tillfälligt blev av med sin tandläkarlegitimation.

- Jag läste boken "Root Canal Cover Up" av doktor Georg Meinig. Den gjorde stort intryck på mig och jag fick kontakt med utländska experter i denna fråga och gick på flera kurser i USA.

Iréne kontaktade läkaren och tandläkaren Christopher Hussar med praktik i Nevada. Vid ett flertal kurser hos honom lärde hon sig röntgendiagnostik, operationsteknik för käkinfektioner, mikroskopering av blod, val av medikamenter med mera.

Via doktor Hussar fick Iréne kontakt med doktor Jerry E. Bouquot, en välkänd oralpatolog, med mer än trettio års erfarenhet av bland annat kronisk käkvärk. Båda har under alla år uppmuntrat och stöttat Iréne i hennes arbete som tandläkare i Sverige.

Iréne berättar också, hur viktigt det är att vid kirurgiska ingrepp först analysera biopsier (vävnadsprover) från det område som eventuellt ska opereras.

- Doktor Bouquot har stöttat mig hela tiden. Jag har skickat nästan tusen biopsier till honom för analys. En del av

dem har han använt i sin undervisning av tandläkarstudenter i Houston i USA.

Extraherar döda tänder

Irène är en av Sveriges främsta experter på sjukliga förändringar i käkbenet, vilket också omfattar rotfyllningar. Områden som de flesta svenska tandläkare bara har marginella kunskaper om.

Problemet med rotfyllda tänder är att de alltid innehåller bakterier som bildar gifter, som vid tuggning pressas ut i blodbanan och sprids i kroppen. Giftorna triggar immunförsvaret och aktiverar bildningen av så kallade cytokiner. Dessa i sin tur orsakar inflammation.

Värst är om rotfyllningarna finns i de bakre tänderna, eftersom tuggtrycket i dem är fem gånger så stort som i framtänderna och därmed pressas mer gifter ut.

Sjuka tål inte rotfyllningar

Irènes erfarenhet är att friska patienter med bra immunförsvaret kan ha enstaka rotfyllningar kvar i fronten, men sjuka personer ska inte ha några alls. Hon konstaterar att många helt i onödan går omkring med besvär från infektioner i käkbenet.

- Det är varje patients rättighet att få information om de problem rotfyllningar kan ge. Sedan kan patienten själv välja vilken behandling hen vill ha.

Gynnsamt för läkningen är om tandläkaren lägger ett membran gjort av patientens eget blod (A-prf) i hålet efter tanden och syr ihop såret för att bakterier inte ska tränga in i blodkäglet.

Socialstyrelsen skeptisk

Socialstyrelsen har inte sett med blida ögon på Irènes arbete med att göra folk friska genom att ta bort döda och rotfyllda tänder. Det har inte hjälpt att så många patients hälsa förbättrats.

Irène blev av med sin tandläkarlegitimation 2006, för att hennes arbete med att ta bort döda tänder inte ansågs vara enligt "vetenskap och beprövad erfarenhet". Först 2008 lämnades legitimationen tillbaka efter överklagan

Irene Brednert tar sig tid att lyssna till sina patienter. Foto: Ann-Marie Lidmark.

i kammarrätten där experten Jerry Bouquot tilläts vittna via en videolänk från USA. Tandvårdsskadeförbundet stöttade också Irène i den kampen.

- Tidigare var jag modigare och tog bort allt som skulle kunna ställa till besvär, säger Irène. Men efter att jag återfått min legitimation är jag mer återhållsam.

Amalgamsanerar ofta

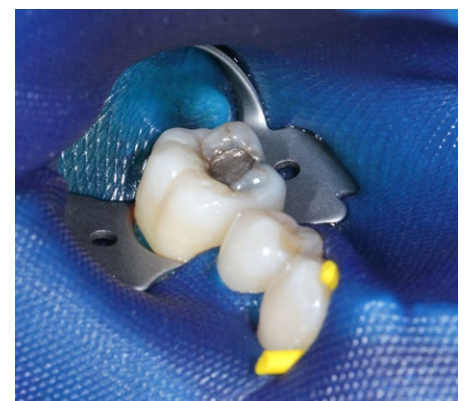
Amalgamsanering görs ofta på kliniken i Falun med ordentlig skyddsutrustning. Borttagning av fyllningar görs enligt konstens alla regler och Irène säger att hon så vitt hon vet så har inga patienter försämrats efter att hon sanerat dem.

Patienten får alltid ett extra skynke över kroppen, skyddsglasögon och syrgas via näsan under själva borttagningen av amalgamet. Tanderna eller tänderna som ska saneras isoleras med en gummiduk (kofferdam), som tätas runt varje tand med tätningsmassa. Vid

den borrning som behövs används alltid nya skärande borrar som sedan slängs.

Clean up-sug är en självklarhet liksom ytterligare en sug samt dubbel kylning med vatten. Luften sugs in till en luftrenare med selenfilter.

Irène har uppmärksammat att många patienter fått olämpliga ersättningsmaterial och därför tvingats göra om saneringen. Varje gång man

Vid amalgamsanering limmas kofferdamen fast runt tänderna för att hindra amalgam att smita in i munnen. Foto Ann-Marie Lidmark

borrar i en tand och utför en ny terapi utsätts den för fysikaliskt och kemiskt trauma, enligt Iréne.

- Risken finns alltid att tanden dör, vilket ibland sker utan att ge några omedelbara symtom. Sådana tänder ska alltid tas bort, hävdar hon.

Samarbete med tandtekniker

Iréne anser att många patienter har alltför höga förväntningar på tandläkarbehandlingen. Har man haft amalgam, rotfyllda tänder med mera tar det tid innan kroppen återhämtat sig. Ofta behövs även en kompletterande behandling.

För den som tagit bort en eller flera tänder kan ersättningarna aldrig bli lika bra som de egna tänderna. Det har många patienter svårt att förstå.

Iréne har ett nära samarbete med sitt tandtekniska laboratorium i Falun. För det mesta följer hon med patienten dit för att de tillsammans ska kunna bedöma färg och form på de tänder som ska ersättas, vilken teknik och

vilket material som är lämpligast. Detta samarbete är guld värt för patienten, anser Iréne.

- Jag har gjort frontbroar som i färg och form är precis likadana som tänderna bredvid och där man egentligen inte ser någon skillnad alls mellan bron och den intakta tandraden. Jag gör också etsbroar (se bildtext) för att granntänderna ska skadas så lite som möjligt.

Tandvårdsrädsla och egen rädsla

Allt fler tandvårdsrädsla kommer till kliniken och det tycker Iréne passar bra. Både Iréne och hennes assistent Kjell har för vana att låta patienterna ta den tid de behöver. Det är alltså ingen stress på mottagningen och det är gynnsamt för tandvårdsrädsla patienter.

Det som oroar är att IVO, Inspektionen för vård och omsorg, på eget initiativ gjort tillsynsbesök (se Tf-bladet nr 2/19), vilket förstås är ångestladdat för en tandläkare som tidigare fått sin legitimation indragen.

- Det här med IVO och myndigheternas ständiga ifrågasättande gör att motivationen minskar, säger Iréne.

Iréne Brednert Jonsson konstaterar avslutningsvis att det som gör arbetet meningsfullt och roligt är alla nöjda patienter som kommer från när och fjärran och söker henne som expert.

Efter arbetsdagens slut åker hon hem till Sundborn för att sköta om och motionera sina två hästar. Hästintresset började hon odla i samband med indragningen av legitimationen. Nu hjälper hästarna henne att klara en kravfylld värld och vardag, de är hennes terapeuter.

Ann-Marie Lidmark, förbundsordförande

Annons

Laserunderstödd tandvård

- ett steg in i framtiden

Nu används tekniken på över 200 tandkliniker

Laserbehandling

- effektivt och behagligt

Den nya lasertekniken revolutionerar dagens tandhälsa och innebär endast fördelar för dig som patient.

- Inget obehagligt ljud - inga vibrationer
- I de flesta fall behövs ingen bedövning
- Lasern tar endast bort karies, inte frisk vävnad

SCANEX

Gå gärna in på Facebookgruppen Lasertandvård för att få mer info

"Daniel Österlind, 29, led av svår tandläkar-
skräck. Han vågade inte gå till tandläkaren under
tio år. Nu har han lagt tio hål med lasertekniken.
Helt suveränt, säger Daniel.

När Folketandvårdens kallelser slutade ramla
genom brevkastet gav Daniel Österlind från
Åkersberga efter för sin rädsla. Han slutade helt
enkel gå till tandläkaren.

- Jag har varit rädd ända sedan jag var liten,
säger 29-åriga Daniel.

För ett halvår sedan fick han prova lasertekniken.
Nu har han lagt tio hål.

- Det gör ju inte ont på något vis. Och om man är rädd för ljud så är den
ju också mycket snällare än den gamla vanliga borsten, säger han.

Men nu är det alltså slut på rädslan.

- Jag råder verkligen andra med tandläkar-
skräck att prova."

Källa: Expressen